

معماری یعنی کیفیت فضای زندگی

سوالی که ذهنم را مشغول کرده بود، این بود که معماری امروز بیشتر به سمت هنر رفته یا تجارت؟ مهندس معدن کن برایم توضیح داد: «واقعیت این است که امروز بخش تجاری معماری پررنگ‌تر از گذشته شده، اما معماری زمانی ارزشمند است که بتواند بین اقتصاد، هنر و کیفیت زندگی تعادل ایجاد کند. بزرگ‌ترین سوء برداشت هم این است که مردم معماری را فقط در نمای ساختمان خلاصه می‌کنند، در حالی که معماری کیفیت فضایی است که هر روز در آن زندگی می‌کنیم.»

هنر احساسات را تقویت می‌کند

دوست داشتم بدانم، یک ساختمان چطور می‌تواند حال روحی انسان را بهتر یا بدتر کند و آیا نور، رنگ و ارتفاع سقف و ابعاد پروان انسان تأثیر دارند؟ آقای مهندس با حوصله توضیح داد: «قطعاً معماری روی روحیه انسان تأثیر می‌گذارد. نور طبیعی، تهویه، ارتفاع سقف، رنگ‌ها، ارتباط با طبیعت و حتی تناسب فضاهای می‌توانند احساس آرامش یا برعکس، استرس ایجاد کنند. معماری به تنهایی عامل افسردگی یا شادی نیست، اما می‌تواند این احساسات را تقویت یا تضعیف کند. اگر بخواهم فقط سه تغییر در خانه ایجاد کنم تا کیفیت زندگی بهتر شود، اول استفاده بهتر از نور طبیعی، دوم ایجاد ارتباط بهتر با فضای سبز، حیاط یا تراس و سوم، طراحی فضاهایی است که انعطاف‌پذیر باشند و با تغییر نیازهای خانواده بتوانند تغییر کنند.»

بزرگ‌ترین اشتباه تقلید ظاهر معماری است

در ادامه پرسیدم کدام شهر ایران از نظر معماری هنوز هویت خود را حفظ کرده است؟ آقای معدن کن می‌گوید: «اگر بخواهم یک شهر را انتخاب کنم، یزد را می‌گویم. چون هنوز می‌شود ارتباط بین اقلیم، معماری و شیوه زندگی را در آن دید و این همان چیزی است که به یک شهر هویت می‌دهد. بزرگ‌ترین اشتباهی که امروز در معماری شهری ایران وجود دارد، این است که خیلی وقت‌ها فقط ظاهر معماری را تقلید می‌کنیم و به اقلیم، فرهنگ و سبک زندگی توجهی نداریم. من معتقد نیستم که هویت معماری ایرانی از بین رفته باشد؛ به نظر من بیشتر فراموش شده است. اگر اصول آن را بشناسیم، می‌توانیم آن را بازبان امروز دوباره زنده کنیم.»

اگر معماری را بفهمید...

در ادامه از او پرسیدم چه شد که تصمیم گرفتید معماری را به زبان ساده در شبکه‌های اجتماعی روایت کنید؟ آقای معدن کن پاسخ داد: «به نظر من یکی از بزرگ‌ترین مشکلات بین معمارها و مردم این است که ما معمولاً با زبانی صحبت می‌کنیم که فقط خود معمارها آن را می‌فهمند. طبیعتاً است که مردم هم نتوانند با معماری ارتباط برقرار کنند. سعی کردم همان مفاهیم تخصصی را به زبان ساده‌تر بیان کنم، چون معتقدم اگر مردم معماری را بفهمند، بیشتر به آن علاقه‌مند می‌شوند و انتخاب‌های بهتری هم خواهند داشت. خوشبختانه امروز نسبت به گذشته، مردم کنجکاوتر شده‌اند و بیشتر دوست دارند بدانند چرا یک فضا برایشان دلنشین است یا چرا نیست.»

موزه هنرهای معاصر، تلفیق موفق سنت و مدرنیته

به عنوان سوال آخر از مهندس معدن کن خواستم یک ساختمان مشهور که بیش از حد تحسین شده است و یک ساختمان شاهکار که کمتر دیده شده را هم به مخاطب زندگی سلام معرفی کند. آقای معدن کن این طور پاسخ داد: «به نظر من برج میلاد بیش از آن که به خاطر کیفیت معماری‌اش شناخته شود، به خاطر نماد شهری بودنش مشهور است. در مقابل، موزه هنرهای معاصر تهران از نظر معماری ارزش بسیار بیشتری دارد، اما کمتر در باره آن صحبت می‌شود، این بنا به نظر من نمونه بسیار موفقی از تلفیق معماری معاصر با مفاهیم و هویت معماری ایرانی است. نورگیری، سازماندهی فضاها، استفاده از المان‌هایی مثل بادگیر با یک زبان امروزی و ارتباطی که بین ساختمان و آثار هنری برقرار می‌کند، باعث شده با گذشت چند دهه همچنان اثری تازه و قابل احترام باشد. فکر می‌کنم ارزش واقعی این ساختمان هنوز آن طور که باید شناخته نشده است.»

مقایسه باعث درک تفاوت‌ها می‌شود

یکی از کارهای متفاوت مهندس معدن کن، مقایسه بنا و معماری در دو فرهنگ مختلف است. از او پرسیدم تولید هر ویدئوی مقایسه‌ای معمولاً چقدر تحقیق و زمان می‌برد و آیا شده بعد از انتشار یک ویدئو، نظرش در باره یک سبک یا معمار تغییر کند؟ او پاسخ داد: «اتفاقاً این نوع ویدئوها بیشتر از همه باعث می‌شوند خودم هم یاد بگیرم. خیلی وقت‌ها یک برداشت رایج در باره یک سبک یا بنا بین مردم وجود دارد، اما وقتی منابع مختلف را مطالعه می‌کنم، نگاهم کامل‌تر می‌شود. مقایسه هم باعث می‌شود مخاطب راحت‌تر تفاوت‌ها را درک کند. هر ویدئوی مقایسه‌ای معمولاً دو تا سه روز زمان می‌برد. سخت‌ترین بخش کار این است که بخواهی دو تمدن یا دو سبک معماری را در حدود یک دقیقه توضیح بدی که هم برای مخاطب عمومی قابل فهم باشد و هم از نظر تخصصی دقیق.»

معماری باید متناسب با اقلیم باشد

در ادامه از آقای معدن کن خواستم تفاوت معماری کلاسیک، مدرن و مینیمال را برای مخاطب به طور مختصر توضیح دهد: «اگر خیلی ساده بخواهم بگویم، معماری کلاسیک بیشتر بر تناسب، تقارن و جزئیات تأکید دارد. معماری مدرن می‌گوید عملکرد باید در اولویت باشد و فرم از عملکرد تبعیت کند. مینیمال هم تلاش می‌کند هر چیزی که غیر ضروری است حذف شود تا کیفیت فضا بیشتر دیده شود. به نظر من مهم‌تر از سبک، نوع نگاه است. اگر معماری متناسب با اقلیم، فرهنگ و نیاز انسان طراحی شود، فرقی نمی‌کند اسم آن کلاسیک باشد یا مدرن یا هر چیز دیگر. به طور کلی زیبایی فقط به ظاهر ساختمان مربوط نیست. نور، تناسبات، جنس مصالح، مقیاس فضا و حتی نحوه حرکت در آن روی احساس ما تأثیر می‌گذارد. بخشی از زیبایی سلیقه‌ای است، اما بخش مهمی از آن بر اساس اصولی است که تقریباً روی همه انسان‌ها اثر مشابهی می‌گذارد.»

در معماری سلیقه همه چیز نیست

سوال مهمی که دوست داشتم این معمار جوان و پرانگیزه به آن پاسخ دهد، این بود که در آثار خود چقدر به ارتقای سلیقه مخاطب توجه داشته است؟ آقای معدن کن معتقد است: «همیشه تلاش‌م این بوده که مردم تفاوت بین سلیقه شخصی و معماری با کیفیت را بشناسند. سلیقه مهم است، اما همه چیز نیست. ما یک هویت مشترک ایرانی داریم که می‌تواند پایه خلق معماری خوب باشد. به نظر من تا وقتی جامعه معماری نتواند آثار با کیفیت ارائه کند، مردم هم ناچارند بین گزینه‌های ضعیف انتخاب کنند و فکر کنند همان سلیقه واقعی‌شان است. اگر فضاهای بهتری طراحی شود، مردم هم متوجه می‌شوند که معماری فقط ظاهر ساختمان نیست؛ نور، مقیاس، آسایش، کیفیت فضا و همه عواملی که روی زندگی انسان تأثیر می‌گذارد، بخشی از معماری هستند.»

لایه‌های مختلفی از نور، تناسب، جزئیات و کیفیت فضا رو به رو می‌شوی. دوست دارم اگر قرار باشد شبیه یک بنا باشم، چنین ویژگی‌ای داشته باشم.»

راوی دنیای زیبای معماری ایرانی

گفت و گو با پوریا معدن کن، معمار خلاق که با تولید محتوای مجازی متفاوت در حوزه معماری تطبیقی آگاهی مخاطب ایرانی را ارتقا داده است

فائزه مهاجر | روزنامه‌نگار

در شهر که قدم می‌زنی، ساختمان‌های نوساز، بیشتر از این که معماری قابل توجهی داشته باشند با نورپردازی جلب توجه می‌کنند. انکار معماری دیگر هویت و اصالت خود را از دست داده است؛ اما یک جوان دهه هفتادی تلاش می‌کند این الگورایش‌کنند. پوریا معدن کن، معمار دغدغه‌مند متولد ۷۸ دانش‌آموخته ارشد رشته مهندسی معماری از دانشگاه علم و فرهنگ تهران است که در فضای مجازی با تولید محتوای متفاوت و مقایسه‌ای، در حوزه معماری سعی می‌کند اهمیت تاریخ در معماری را برای مخاطب روشن کند تا کیفیت واقعی فضا به خصوص در بناهای قدیمی مشخص شود و مخاطب خانه را فقط یک چهار دیواری نبیند. در پرونده امروز پای صحبت‌های این جوان خلاق نشستیم تا معماری را با نگاهی متفاوت برای مخاطب توضیح دهد.

خلاقیت، رکن اصلی معماری

در ابتدا از مهندس «معدن کن» پرسیدم چطور با معماری ایرانی آشنا مانوس شد؟ «فکر می‌کنم ترم سه یا چهار بود که در س تاریخ معماری را داشتیم. در آن درس معماری تمدن‌های مختلف دنیا را بررسی می‌کردیم، اما آنچه بیشتر آن را من را جذب کرد، معماری ایران بود. هر چه بیشتر آن را می‌شناختم، بیشتر متوجه عمق، منطق و هوشمندی آن می‌شدم. از همان زمان علاقه من به معماری ایرانی شکل گرفت و کم‌کم از یک رشته دانشگاهی به یک دغدغه همیشگی تبدیل شد. معماری لایه‌های پنهان زیادی دارد که آدم را مدام به کشف کردن تشویق می‌کند.

هر چه بیشتر یاد می‌گیری، بیشتر احساس می‌کنی هنوز چیزهای زیادی برای یاد گرفتن وجود دارد. از طرفی خلاقیت رکن اصلی این رشته است و فکر نمی‌کنم هیچ حرفه‌ای بتواند مثل معماری حس کنجکاوی و خلاقیت من را زنده نگه دارد.»

مسجد شیخ لطف‌ا...، شگفتی معماری است

دوست داشتم بدانم اولین ساختمانی که از لحاظ معماری او را عمیقاً شگفت‌زده کرد، چه بوده است؟ آقای معدن کن پاسخ داد: «فکر می‌کنم مسجد شیخ لطف‌ا... یکی از اولین بناهایی بود که واقعاً من را شگفت‌زده کرد. وقتی فهمیدم نور، تناسبات، هندسه و حتی مسیر حرکت افراد در آن بنا با این دقت طراحی شده، متوجه شدم معماری فقط ساختن یک ساختمان نیست؛ بلکه خلق یک تجربه است.»

دوست دارم شبیه خانه بروجردی‌ها باشم

برایم جالب بود بدانم اگر قرار باشد آقای معدن کن خود را نه به عنوان معمار، بلکه با یک ساختمان معرفی کند، چه می‌گوید؟ «اگر بخواهم خودم را با یک ساختمان معرفی کنم، خانه